

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Liberális önvallomások.

(*) Nem szeretjük magunkat hiu reményekben, csalfa illúziókban ringatni. Meg vagyunk győződve, hogy nem csak küzdelmünk néma, közömbös szemléltői, de a tulajdon jóbarátaink, elvtársaink között is még mindig sokan vannak, kik vagy épen nem, vagy csak igen kevésbé biznak a Magyarországon megindult keresztény restauráció munkájának sikerében, kik csalóka délibábnak tartják a jobb jövőbe vetett reménységünket.

Hogy tapasztalatlanságunk, hiányos ismereteink a világ folyásáról, egyedüli okai e fagyos érzelmeinknek és bizalmatlanságunknak, ahhoz szó alig férhet.

Egyik megelőző számunkban utaltunk a protestans lapok elismerésére, melylyel olvasóik figyelmét reánk, akciónk életképes szervezetre irányítják, úgy, hogy már-már kísértetbe kezdünk jönni: ne tartsuk-e példányképeknek magunkat.

Megvalljuk, ez most még nagyon is korai volna, a vetés korát éljük, messze van még az aratás. De hogy sok okunk van ez aratást reményelni, annyi bizonyos.

Nagyon tévednek olvasóink, ha azt hiszik, hogy a városunkban régóta készülő s alig egy tized nyilvánosságra jutott s valóban imponáns erővel és lelkesedéssel megnyilatkozó ker. szövetkezési hajlam tölt el bennünket bizalommal munkánk sikerében.

Legkevésbé sem. Az egész ügy ránk nézve biztató, örvendős, e város lakóira hasznos és előre nem látható előnyökkel jár, ha megértik s felkarolják, akiket illet, de e mozgalom a társadalmi élet körébe tartozik, a ker. szocializmus kérdését van hivatva előbbre vinni a megvalósulás útján, s bennünket és a politikát nem érinti.

A Haydin tügyre térünk vissza, illetőleg azon címikus önvallomásokra, melyekkel a Pesti Hírlap az ezen ügytől mámoros liberális sajtó és olvasó publikum kétes örömtől lezárt szeméit felnyitogatni iparkodik.

Hallgassuk csak! „A szabadelvű nagyzási hóbort már nem egyszer csalódott a néppárttól mondott jóslásaiban. Először büszkén hirdette, hogy ez a párt egyszerűen lehetetlen, meg sem alakulhat. És ime, a néppárt keresztül vágta magát a legkeményebb (micsoda eufemizmus! Szerk.) választási harcra. Igazi vezérek nélkül, zseniális agitátorok híján mégis annyi mandátumot szerzett, amennyit új párt hamarjában ritkán hódít.“

Lám, lám mekkora öszinteség! Némi különbséggel mintha csak mi irtuk volna. Örvendünk, hogy a Pesti Hírlap is osztja a néppárttól táplált nézeteinket.

Igen is; a néppárt három évvel ezelőtt keresztül ment a vérkeresztségen; s azóta folyton támadtatva, üldözve, kigunyoltatva, de soha nem ingadozva haladt abban az irányban, melyet maga elé tűzött; felvilágosította a népet, melynek nevét viseli.

amely őt megérti, s benne egyedül hivatott vezérért tekint minden téren.

Az igazság bizonyos nemével szemléli liberális kollégánk a tevékenységet, melyet a néppárt a becsülettel keresztény nép társadalmi vezetése, szellemi és anyagi érdekeinek megvédése és előmozdítása érdekében kifejt s szemére veti a liberalizmusnak mindezek elhanyagolását.

Értjük a keserűséget, mely az újabb és újabb tapasztalatok tolytán a liberális kebleket eltölti, de több évtizedes gazdálkodásuk eredménye más nem lehetett.

Az az elv, mely a nép legvitálisabb érdekeit annyi időn keresztül figyelmen kívül hagyta, — azok az emberek, kik ezen elmélet alkalmazásában a saját szűk-körü céljaikon és a kath. egyház jogainak megnyirbálásán, — mondjuk ki nyíltan — üldözésén kívül mindenről megteledkeztek, méltók arra, hogy lejárják magukat.

Megmondhatjuk, hogy most már elkéstek, az emberiség mindig kevésbé ül fel az üres jelszavaknak és gummilabdászerű elveknek, melyek a liberalizmus patentihozott találmányai. Az emberiség már elvetek vár, melyek hajlíthatatlanok, melyek a küzdelemben elbukhatnak, de alkudozást nem ismernek; elveket, melyek alapján egyformán mérnek jogot, igazságot mindenki számára.

Ezért van jövője a socializmusnak, melyben a liberalizmus tanai kifejezesezettek; mely határozott elveket hirdet, határozott

Magda.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

Kismama titkon vörösre sirta a szemét, a papa, a fiatal papa pedig boszus volt egész napestig. Későn ment haza és még csak oda se nézett a szorosan befűggyőzött csöndes kis hálószobának, elkerülte messziről s csak az ebédlőben feküdt le a kanapéra.

Azt hitte, gunyolja mindenki. A csipkés rózsaszín-selyem ingecske, a mely a várt édesarcu, selyemhaju fiúcska helyett a csunya vörös leányra került, az ostornyél, a nyereg, a hintaló, a melyet már jó előre megvett kéz alatt valamely tönkrement játékkereskedésből, — hja, a szegény emberek praktikusak! — és, mondom, mindenekfölött érezte, hogy csutolják a barátai, a kik gratuláltak neki az utcán, a kávéházban, a hova bement délelőtt egy kis pohár konyakra. Messziről kiabáltak neki azok és éljeneztek közben pedig dicsekedve emlegették fel a maguk vásott kis nebulóit:

— Képzeld, a fiam megfojtott egy macskát, a gazember...

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Románcz.

I.

Szép nyári este volt. A régi vár
Fehér sugárba öltözött
És boldogan dalolt egy kis madár
A reszkető falomb között.

Ott jártam én a fák között veled.
Ragyogtak fönna csillagok...
„Irénye, — szóltam én — ha nem szeret,
Valószínű, hogy meghalok.“

A kis madár legott elhallgatott,
Szegényke megdöbönt talán —
S fülembé sügtad édes válaszd:
„Bizony ne halj meg Antikám!“

II.

A tarka álom véget ért,
De szép volt az nagyon.
„Egyetlened“ voltam neked
S te nekem „angyalom.“

A hány verset faragtam én,
Az mind rólad beszélt,
S ha tündérnek neveztelek,
Az mondtad: ó be szép!

Mig egyszer megcsiptél babám
S szivecskéd elhajlott:
A szöke hajról szólt a dal,
Tied meg — barna volt...

Antóniusz.

Rendkívüli olcsó árakért szerezheti be a t. közönség **STEININGER SÁNDOR** dívat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelmeiket, általánosan elismert jó hírnevű gyárosok készítette vasznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. efféle czikkot. „Delént gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként!“ kapható **Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utca 2. szám** tejes-köz sarkán levő üzletében.

186. — 45.

Mai lapunk 6 oldal.

irányban tör kitzött célja felé. Ma már minden gondolkodó ember belátja, hogy a jövő két hatalmas küzdő fele a socializmus és a kath. Egyház. E motívumokat látjuk a belgiumi forrongásokban megnyilatkozni, ezek adnak irányt az clasz mozgalmaknak, s ez lesz a jövő küzdelmeinek képe mindenütt. Hogy melyik fog győzni, arról biztosak vagyunk, hogy a többi ma vergődő elmélet a végső tusánál már rég leltint a világ színpadáról, van kevésbé.

Nagyon jól mondja a fentnevezett újság: „A magyar (tegyük hozzá: általában. Szerk.) szabadelvűségnek több a szerencséje, mint az erénye. A reakciónak itt még nem akadt genieje, ennyi az egész. A kétség nélkül nagyszámú reakcionárius tömegeket nem tudta áthatni, megszervezni, egy hatalmas eszti agitator. Mert amit a társadalom nagyszerű szabadelvűségéről regélnek és épen azok, a kik a társas érintkezésben cseppet sem szabadelvűek, az káprázat vagy színpadi tiráda.”

Helyes, mi is ezt hirdetjük kezdettől fogva. A ki nekünk nem hitte el, olvassa el most ellenfeleink vallomását. Mindenestre hasznosak reánk nézve ezen őszinte kitérések, hadd ismerje meg a világ azokat, kik eddig orránál fogva vezették, hogy őket megismerve okuljon, s okulva cselekedjék.

Dreyfus.

(X) Ha az ember manapság liberális zsebköbélből élő lapot olvas, hasábszámba gyönyörködhetik Dreyfus ur viselt dolgain, becses egészségének állapotán, hangulatának derült vagy borus voltán. Tudják, hogy hogyan aludt, mit evett s milyen étvágygyal, hányat lépett, míg a tárgyalási terembe ért, ment-e vele valaki és ha ment, hány lépésről követte, hányan nézték utközben, hogyan van megelé-

— Az még semmi, nevetett a másik, az én fiam a multkor a vastag Dérczi generális csákóját dobta meg kavicssal, hogy az hittem, magam is bajba kerülök, de tudjátok, mindent letagadott a betyár . . .

— Életre való, — a mai világban úgy boldogul . . .

— Olyan esze van, mint a borotva, — a fiannak . . .

A lányokról nem volt se szó, se említés. Bujtatók el szegény kis lányok az ágy alá, hogy ne lásson benneteket senki, az ágy alá, hogy meg ne nőjete, mert még csak akkor csináltak ezer gondot, ezer bajt és ti pedig megnőttök és megis öregedtek, ha még úgy az ágy alá dugnak is benneteket.

Papácska ott aludt el a diványon, kismama meg még mindig sirdogált. A baba meg se mukkant. Lekötötték az apró kövér karjait, betakarták orra hegyéig és ő szegényke csak izzadt és nagyon vörös volt, mintha szegyezte volna, hogy a világra mert jönni. Aztán félig behunyta duzzadt kis szemhéjait, mert a kicsi babák úgy alusznak és álmodott. A jó Isten tudja miről, talán a tulvilágról, a mihez még olyan nagyon közel állott. Bizonyára mi is álmodtunk sokat, de elfelejtettük. Álmodtunk szép fehér lepkékről, a melyek odalíttek a bölcsőnk széléhez két oldalt sorban és álmodtunk a fekete lepkékről, a melyek szüntelen viaskodtak a fehérekkel. A fehér lepke az élet, a fekete lepke a halál.

Oh, ha úgy látnók egész életünkben, hány-szor kerülgetnek bennünket a fekete lepkék! Olykor egy hajsza válaszolt el bennünket tőlük. Már érezzük a szárnyuk suhogását, a hideg lehelletüket és fátyolba boruló szemünk előtt titkos misztériumok jelennek meg, lát-

gedve bírival, boszankodott-e, izgatott lett-e, ha valamelyik véleményt mondott becses személynél, stb. stb. Mert hát mindennek így kell lennie. Volt ennek a bukó félben lévő századnak Napóleonia, Bismarckja, Moltkeja, voltak császárai, királyai, tudósai, hatalmasok, nagyok, a kik nagyot alkottak, de mik ők Dreyfushoz, Franciaország és az igazság martyrjához képest, kit a legvakmerőbb és leggonoszabon önkény és gaszág az Ördögzigetire száműzött, a helyett, hogy szobrot emelt volna neki. Azután olvashatjuk minden lapon azt is, hogy az igazság ki fog derülni, hogy nagyobb lehetetlenség nem létezik, mint hogy valaki ezt a szegény martyrt újra elítélhesse. Ha két vagy három honfitársunkat hallgatjuk, különösen abból a fajtából, a melyet erősebb hajlásu orral ajándékozott meg az anyatermeszt, hallhatjuk, miként biztatják egymást az igazság kiderüléséről, hogy nem lehet, miszerint e század vagy talán a világ legnagyobb vértanuja újra elítéltesse.

Valóban undor fogja el az embert, mikor a hangulatkeltésnek ezt az erőszakos csavarását látja-hallja s önkéntelenül ötlük fel a gondolat: lehet-e igazság az az ügy, a melynek megvilágítására ily bámulatos erőket hoznak mozgásba?, lehet-e tisztán ártatlan az az ember, a kinek fehérre mosására ennyien vállalkoznak.

A mi minket illet, minket ugyan nem fog alterálni legkevésbé sem, ha Dreyfust elmentik, vagy elítélik. Mindenesetre az igazságot óhajtjuk, mert ha még ellenségünk volna, akkor sem kívánhatnánk neki, hogy igazságtalanul bűnhődjék oly tettért, melyet soha el nem követett. Itéljük el, ha az igazság úgy kívánja, mentsék fel, ha ártatlan és ennek még inkább örülnénk, mert legalább vége lenne valahára ennek az örült hajszának. Hogy föl fogják menteni, illetőleg, hogy nem részesítik olyan elbánásban, mint a milyenben eddig volt, azt nagyon valószínűnek, majdnem bizonyosnak tartjuk. Magának az ügynek homályos volta, szemben

álmainkban a tulvilág sejtelméi rajzolódniak élénk, de ezeket mind, mind elfelejtjük, ha tulvagyunk rajta. Ugy lebegünk a mindenségben, mint Mahomed koporsója a kölesönös magnetikus hatások alatt. A ragyogó misztérium vonz, a föld göröngye köt, míg a fehér és fekete lepkék viaskodnak egymással.

Baba már járnai is tud és gögicselni, értelmetlen, kis buta szavakat mondani, de a papája csak nem békült meg vele. Az ölébe is hiába mászott, papácska a szép új kabátját féltette és igen-igen türelmetlennek mutatkozott, valahányszor a baba rózás kacsói közvetlenebb érintkezésbe jöttek szép szöke bajsúval.

Oh, kis mama egészen más volt. Kismama még akkor sem volt türelmetlen, ha virrasztott egész éjszaka a baba mellett, pedig az hány-szor megtörtént jó Istenem! A gyerekek, ezek a mosolygó anygalkák, valóságos kis zsarnokok; az östermészet ott lakik bennük minden hibáival, minden önzésével. Egy miniatűr kiadású kis gonosztevé mindenik. Babát ugyan kivonom ez általános fogalom alól, baba mégis különbözött a többitől, talán már megejtette a parányi lelkével, hogy neki nincsenek anyjai jogai, mint másnak. Hogy miért nincsenek, azt talán csak papácska tudta volna megmondani.

Egy szép tavaszi napon, már akkor a baba hat éves volt és kezdték a nevén, Magdinak szólítani, csak behívták a szobába. Este-felé járt az idő, a nap tulnan vörös színben égett és papácska, míg maga czipelte karján a csupa csipke, csupa szallag kis furcaságot, nevetett, kaczagott a boldogságtól.

— Nézd, Magdi, az Istenke küldte! . . .

— Egy pólyás babát! álmélkodik Magdi és kövér mutatójúját a szájára tette.

azzal az óriási erőszakossággal, szinte rákényszeríti az embert arra a gondolatra, hogy itt fölmentésről, vagy nagyon egyhe itéletéről lehet csak szó. Másrészt pedig az itéletnél arra is fognak tekinteni, hogy a katonaságot, a melyre utóvégre Franciaország támaszkodni kénytelen némileg kiengeszteljük, egyszóval: hogy a kecske is jóllakjék, de meg a káposzta is megmaradjon.

Most csak közölni akarjuk azt a vádlevelet, melyet 1894-ben D'Ormescheville Dreyfus ellen szerkesztett s a melyet a liberális lapok bizonyára nem szívesen adnak olvasóik szeméi elé:

Dreyfus már régebben gyanus magaviseletet tanusított: kései órákban többször lepték meg olyan hivatali szobákban, a hol semmi keresnivalója sem volt; kereste az alkalmat, hogy a hivatalos időn tul is rendkívüli szolgálattal végezhesen. Ilyen módon egyedül lehetett azokban a szobákban, a hol az őt érdeklő iratok voltak. Hivatalfőnöke úgy nyilatkozott róla, hogy mikor a negyedik ügyosztályban volt, saját munkáit is elhanyagolta, csak hogy a mozgósításra vonatkozó dosziét tanulmányozhassa.

Akkormidőn legelőször a fenytő rendőrbíró-ság előtt kihallgatták, Dreyfus többször keveredett ellentmondásban. Mikor az ikriminált okmányt felmutatták neki, azt mondta, hogy az egy vezérkari tisztársának írása: később azután visszavonta ezt az állítást és az íráspróba után ki is tűnt, hogy az illető tiszt írása egészen elütő amattól. Azután azt állította, hogy a titkos okmányokat rosszul őrzik a miniszteriumban, hogy, hogy könnyen ellopthatják azokat. A tanuk azonban ennek ellenkezőjét bizonyították be.

A kérdésekre Dreyfus mindig csak ügygyel bajjal tudott válaszolni és válaszai nem voltak egyebek semmitmondó, homályos frázisoknál. A tanuk és a saját vallomásai közti ellentétet ügyesen el tudta simítani és a leg-

— Pubika és nem baba, javította ki papácska a kis leányát büszkén.

Magdi elhallgat. Valahogy úgy érezte hogy most még több hallgatni valója van, mint eddig. Odament a mamához, megesókolta a forró kezét, aztán a lábujjhegyen kitappogott. Szeretett volna sírni, maga se tudta miért, talán hogy a papának olyan jó kedve volt. De nem sirt és csak annyit mondott a szobaleányoknak:

— Fektesse le, Zsuzsi . . .

Aztán olyan rosszat álmodott. Jöttek a fekete lepkék és elvitték a mamát. Fekete kocsiban és énekeltek hozzá és a fehér lepkék sirtak.

Erre az álmára visszaemlékezett Magdi még nagyleány-korában is és egészen össze-zavarta a valósággal. Mert kismamát csak ugyan el vitték a fekete lepkék, fel is tették a fekete kocsira és hullott rá a göröngy. Az ég is besötétedett, nagy csunya felhők kergettek egymást. Sirtak a fehérekpü asszonyok, a kismama barátnő, sirt papácska is, de mihelyt a publikára nézett, mosolygott, mindig mosolygott. Mire a kismama sirtját felhantolták, a csunya felhők lefutottak az égről, a nap kisütött és Magdi, a ki fáztott és félt is egy kevéssé, kiült egy ház tövébe megédeni és nézett a napra, mintha az Istenke lett volna és imádkozott az Istenkéhez:

— Én leszek a publikának a kismamája . . .

Papácska nem házosodott meg újból és ezt a pubika kedvéért tette. Ő maga akarta nevelni, a maga szája szerint. Micsoda gyereket farag belőle! Megemlegetik hetedhetor-szágon. Képviselő lesz, miniszter lesz, nagyte-

nagyobb zavarból is különös ügyességgel és szellemességgel tudta magát kivágni.

Gyanus viselkedésével magára vonta Boulenger, Besse és több főlebvalója gyanúját. Sőt ezek egyike, bár Dreyfus többször kért tőle bizalmas jellegű munkát, sohasem bizott rá ilyent. Dreyfusnak a magánélete sem volt kifogástalan. Még házassága előtt viszonya volt egy előkelő párisi kereskedő feleségével és egy idősebb hölgygel, a kiról az hallatszott, hogy szeretni fizetni szokta. Ezt a hölgyet 1899-be Ville d'Avrayben meggyilkolták. Szóval Dreyfus házassága előtt nagy szoknyahős volt és nem valószínű, hogy házassága után egyszerre megváltozott volna.

Dreyfus elszázi utazásai iránt a német hatóságok nagyon elnézők voltak. Olaszul és németül folyékonyan beszélt és mégis azt állította, hogy csak töri ezeket a nyelveket. Jelleme ingatag, majdnem szolgálilag alázas; szóval megfelel egy kém viselkedésének. Minden rávall tehát, hogy ő a szerzője annak a gyalázatos kémkedésnek, melyet Franciaország szerencsésére idejekorán fölledeztek.

Dreyfus ellen tehát az a vád, hogy 1891-ben külföldi hatalmaknak a nemzeti védelemre vonatkozó titkos okmányokat szolgáltatott ki.

UJDONSÁGOK.

— Lapunk jövő héten, a közbeeső Nagyboldogasszony ünnepe miatt csak kétszer: szerdán és szombaton fog megjelenni.

— Nagy-Boldogasszony napját, vagyis a Boldogságos Szűz menyemenetelét e hó 15-én ünnepli az egyház. Kettős ünnep ez a nap, meghozza a fisztelet hűségese adóját a szent Szűznek, kinek teste diadalmaskodott a mulandóságon, mert az egyház hite szerint, midőn a szent Szűz szent testét a buzgó tanítványok a halál után a sirba

kintélyü diplomata, kiről az ő örökös gondban, nyomoruságban megszükkült fejére is hull egy kevéske ragyogás. Jó Istenem, hisz annyi kizökös, annyi megaláztatás jut a szegény hivatalbeli napszámosnak, a ki idelelt mássza a maga szerény karrierje meredek, kényelmetlen lajtorjáját; mi más azoknak, kik egyszer a bárszonyos polczra jutottak! Merő selyemben és biborban haladnak tovább és az aranykilincses ajtókat maguktól megnyitnak előttük.

Papácska sokszor éjjel nem tudott elaludni az izgalomtól. Pubika valóban eszes kis fiúnak mutatkozott; arról nem tehetett, hogy az arca össze volt karmolva mindig. Vörös és kék csikok, olykor egyes gümő is a szőke hajában. Hanem pubika azért meg volt elégedve, mert a mjt ő kapott, azt bőségesen megtorolta Magdin. És viszont megint Magdi kapott a papától, ha valami nem úgy történt, mint kellett volna.

Magdi valóban annyit túrt mint egy gyámoltalan kismama, a kinek a fia parancsol; de az idő csak telt, a nap süttött az égen és mindig kísütött aztán is, valahányszor a csunya felhők elvonultak.

Igy a Magda élete.

Nem lett belőle szép leány, még inkább csunyaának lehetett mondani. Csak a nagy, barna szeme mutatott rajta, a mely olyan volt, mint egy megriadt bánatos öziké, mely mindig remeg, mindig fél valamitől és megbujik, elfut az első szigoru tekintetre.

Magda, mert inkább csunya volt mint szép, a rokonságnál is kevesebbet kegyben részesült. Bezzeg másképp vitték volna ide is, oda is, de ugyan egy csunya leánynyal kinek volna kedve brillirozni. Ha szegény is és még hozzá nem is szép valaki, az már csakugyan csapás.

tették, az nem maradt ott, hanem az angyalok karjaikra emelve a mennyek országába vitték, helyén csak kellemes illatot árasztó rózsák maradtak. Mi magyarok más szempontból is ünnepeünk. Ezen a napon Szt. István, az első magyar király ugyanis halálát közeledni érezvén, tudta, hogy bizonytalanságban hagyja árva nemzetét, ha az emberek erejére hagyatkozik. Szemeit ég felé emelvén a romlás diadalt ült királynéhoz folyamodott s a magyar nemzetet a Boldogságos Szűznek mint édes Anyának ajánlotta fel. Ezóta Nagyasszonya a magyarnak a Szt. Szűz. Kilenc századon keresztül fordult hozzá gyermeki bizalommal, mint édes anyjához, hogy jó és balsors között mindenkor menedéket találjon védő karjai árnyékában. S elég visszatekinteni árva maradt nemzetünk viharos multjára, mindenkinek be kell látnia, hogy nem emberi segély, hanem égi erő volt, mely őt ennyi balsezencse között megoltalmazta. Hogy most hűtelen lett a nemzet régi tradícióihoz, hogy gyermekei hivatalosan megtagadták a keresztény Magyarországot, hiszik, csak átmeneti állapot. Az édes anyának anyaiabb a szíve, még akkor is, ha gyermekei hűtelenek lennének jósa iránt, még akkor is jobban szereti őket, mint hogy jóra vezető segítségét tőlük megvonja. Szeretettel, gyengédséggel fogja visszavezetni a tévelygés rögs ösvényéről az igazság útjára.

— Gyászünnepe. A hazafini kötelességük teljesítésében vértanuhalált szenvedett székesfehérvári polgárok lelkiüdvéért — kivégeztetésük 50-ik évforduló napján — e hó 14-én reggel 8 órakor a székesegyházban ünnepélyes gyászmise lesz. Az istentisztelet után a közönség az *Erzsébet-liget* előtt levő emlékoszlophoz vonul, hol a függetlenség-kör küldöttsége koszorút helyez az oszlop talpazatára. A kör ezuttal fölkéri mindazokat, kik fogataikat a napon

A jósa:ot nem igen róvják fel érdemül. Ugyan alacsony klasszikáció alá esik, ha valakiről, akár férfi legyen, akár leány, nem tudnak egyebet felhozni, mint hogy nagyon jó. Még valamivel magasabb osztályzat alá esik, ha az okosságáról híres valaki. Ebből némi tökélet is csinálhatnak s a mi fő: lehetetik róla a kezüket. Mert végre ha nincs egyébe kapaszkodni, hát elmondhatják:

Látod, te okos vagy, nem szorultál senkire, megkeresed a kenyered magad. Föltétlen ur leszel. Büszke lehetsz, hogy ezáltal fölötte állhatsz más leányoknak. Meggondolható. kihez menj . . .

Es ti, csunya okos leányok, bele is ugortok önkényt, mert hiszen nincsen más választástok. Ha csunyaak vagytok, még hagyján, de ha már okosoknak is híresztelnek benneteket, akkor jobban el vagytok választva az ugynevezett modern világtól, mintha Szibériába küldtek volna. Kékharisnyáknak tartanak benneteket és a gavallérok fintorgatják az orrukat, valahányszor szóba kerültek. Es ti járjátok a szomorú, száraz utat, izadatok, szaladva egyik óráról a másikra, kiűzködve egy kis protekcióért. De belebeszéltek magatokba, hogy igenis, rajongtok a tudásért, kéztek vagytok versenyre kelni a férfiak eszével, ambíció vezet benneteket jövendőbeli élet pályátokhoz, mely esetleg egy csomó piszkos parasztyerek vagy legfeljebb elkényeztetett polgárista kisasszonyok körmönfont raffinériái közt oszlik meg, ha ugyan meg nem irigyelitek a postás-kisasszonyok buzavirág színi bluzait és föl nem csaptok Telegraf és Telefon urak hiveinek. De ha úgy összefogózkodva az esti szürkületben, titkos, igaz beszélgetésbe merülve ki-ki elmondja a maga ábrándját, mit kiszínez a fantázia, mely

nélkülözhetik, hogy sziveskedjenek azokat a kivonuláshoz átengedni. Ugyanez alkalomból a székesfehérvári iparos ifjuság önképzőköre is testületleg fog az emlékoszlophoz vonulni délután 5 órakor és szintén leteszi a koszoruját. Reméljük, hogy városunk hazafias polgársága szép számmal vesz részt az ünnepélyen, hogy lerőjja kegyeletének adóját amaz egyszerű de becsületes férfiak emlékezete előtt, kik a nehéz napokban is rendületlen hűséggel szolgálták hazájukat mind a vértanu halálig.

— A ciszterciák halottja. Kolosváry Kálmán, a zirczi cisztercita rend tagja meghalt Kőszegen 58 éves korában. A ciszterci rend kitűnő tagját vesztette az elhunytban, a ki fiatalabb éveiben a tanári pályán működött, utóbb pedig a rend jószág-főkormányzója volt. Kellemes egyénisége, finom, tapintatos modora kedvelté tették a társaságban és nagy segítségére voltak hivatala ellátásában. Tagja volt Veszprém megye törvényhatósági bizottságának is. A rendbe 1856-ban lépett be. A mult hóban Zirczről Kőszegre ment, hol ideg baja ellen keresett gyógyulást. Augusztus 5-én, azon a napon a mikor kuráját befejezvén, vissza akart térni Zirczre, agyszéllítés érte; halála három napra rá következett be. Temetésére, mely aug. 11-én volt, Vajda Ödön zirczi apát is elutazott Kőszegre néhány rendtag kíséretében. A székesfehérvári rendházat dr. Csapáry László és Török Kanstantin tanárok képviselték. A gyászoló Rend a következő jelentést adta ki: „A magyar ciszterci Rend apátja és tagjai szomorodott szívvel jelentik, hogy szeretett társuk főtisztelendő Kolosváry Kálmán ur a zirczi konvent tagja, áldozópap, okl. főgimn. tanár, főjóságkormányzó, Veszprém megye bizottsági tagja stb. rövid szenvedés s a halálklók szétségeinek átjatos felvétele utána munkás életének 58-ik áldozópapságának 35-ik évében f. hó 8-án esti 8 órakor az Urban csendesesen elhunyt. A megboldogult földi maradványait f. hó 11-én d. e. fél 10 órakor fogjuk Kőszegen az engesz-

estenden meg is növekszik, mint az árnyék, mondon, ilyenkor nem rajongtok, nem áradatok és nem akartok semmiképen okosnak látszani. Egymáshoz simulva, lapulva, összedugva csunya kis fejteket, néztek át a kerítés szűk hasadékain, igazi ósaszonyi kíváncsisággal, a miért bizonyára leczkét kapnátok a tudós tanár-kisasszonyoktól. De tán még egy kis leczkét is elviselnétek azért a jóleső zaibongásért, a mely keresztül és keresztül futja sziveket. A szomszéd mesterkisasszonynak kurizál egy szálas szép kovácslegény. Ott ülnek a virágzó almafa alatt, a virágzirmok reájuk hullanak és piros mási van a leány nyakában és haja is, az arca is piros . . .

Magda bejáró volt az intézethe, mivelhogy ott laktak. Reggelenként futott, délutánoként futott, mindig az egy sötétkék ruhájában, mely odasimult fiatal alakjához. Nem nézett se jobbra, se balra és nem látott senkit. Berkinek, a tanár urnak köszönt illedelmesen, a ki mindig ugyanakkor jött fel az órára, de már szinte megszokta vele ezt a találkozást. A folyosón kerültek szembe egymással, de a tanár ur sohasé szólította meg Magdát, nem úgy, mint akár-melyik leányt a többiek közül. Csak egyszer és ez már később történt, egy meleg juniusi napon, a képesítők után. Berki tanár ur előre köszönt és megkérdezte Magdát, hogyan érzi magát a vizsgák után.

A leány könyveden, természetesen felelt, csak az arca lett egy kissé pirosabb, de a mi nagyon jól állott neki.

Berki hazakísérte, de Magda szégyelte magát a többi leányoktól, a kikkel együtt pajtáskodott s a kik most mind úgy utána néztek és még sottogtak is a háta mögött. A kapuban szinte hidegen köszönt el Berkitől s keztűs

telő szent mise áldozat bemutatása után a róm. kath. sirkertben örök nyugalomra helyezni. — Zirczen az apátság templomban pedig f. hó 12-én fogunk érte a Mindenhatónak engesztelő áldozatot bemutatni. Kőszegen, 1899. augusztus hó 9-én. Nyugodjék békében és az örök világság fényeskedjék neki!

— **Bucusu.** A székesfehérvári szőlőhegyen holnap azaz f. hó 13-án fog megtartatni szt. Donatus bucsuja. Reggel a hat órai szent mise után ünnepélyes körmenet fog vezetetni ugy a belvárosi, valamint a felsővárosi templomból szt. Donatus templomához, a hol a szent beszédet *Szórady* Gyula felsővárosi s. lelkész fogja tartani.

— **Harangszentelés.** A székesfehérvári egyházmegyei hidegkuti plébániához tartozó *Mária-Remetei* kegyhelyen (Pestm.) nagy költséggel épített templom harangjait s torony keresztjét holnap aug. 13-án d. e. 9 órakor fogja *Dr. Steiner* Fülöp megyés püspök () méltósága a helyszínén felszentelni.

— **Szövetkezeti előértekezlet.** A holnap, azaz vasárnap délután 5 órakor a város ház nagytermében tartandó szövetkezeti előértekezletre ismételten felhívjuk polgártársaink figyelmét. Mint értesülünk, az országos központ részéről egy kiküldött is jelen lesz, ki részletesen fogja ismertetni a szövetkezet megalapítása körül való teendőket.

— **Egy pap ünneplése.** *Duna-Bogdányról* jelentik, hogy ott tegnap rendkívül szívélyes ovációk tárgya volt *Wentz* Antal káplán. A fiatal káplán alig néhány hónapot töltött *Duna-Bogdányon*, de ezen rövid idő alatt is kitűnő papi tulajdonságai által: szigorú egyházi szelvénye, szelídsége, megnyerő modora által tökéletesen megnyerte az egész község osztatlan szeretetét és nagybecsülését. *Wentz* tegnap új állomására, *Ráckerevre* távozott, ahová főpásztor, *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspök áthelyezte, s az alkalommal hívei, sőt még a nem katolikusok is meghatóan bucsuztak tőle. Tegnapelőtt este *Spah* gazdag vállalkozó fényes

kis kezével alig érintette a férfi finom, lányos ujjait.

— Tehát emegy, — Magda kisasszony, mondta ez komoran.

— El, tanár ur . . .

— Sajnálom, Magda és el sem tudom képzelni magát abban az oláh faluban. Mondja, mit fog csinálni?

— Azt, a mit más hasonló helyzetben.

— Lesz türelme, mondja?

A leány szinte keserűen felelt:

— Hát azt hiszi, a csunya lányok már épen semmire se valók? Igen, nekem a munka lesz a boldogságom, a . . .

És újra meg újra csitálta volna a hangzatos frázisokat, a miket szinte gépiesen belebeszéltek, de valahogy torkán akadt a szó. Eszébe jutott a virágzó almafa, a pirosarzu leány. Hogy mért nem is egyfórmák az emberek.

* * *

Régi dolog, hogy a plánuk legkevésbé válnak be, a sorsjátékon épen azok a számok nem nyernek, a miket megálmodnak. Papácska ambízióit is évről-évre lejjebb szállították a pubika kalkulái. A bárónyszék, az aranykilincs mind, mind szétfoszlott és papácska örült, hogy publikát legalább a maga helyére beprotégálhatta. Azóta még szürkébb lett, még morózusabb, de Magdival szemben olyan, mint a gyerek a ki bűnösnek érzi magát és csak hizeleg, hogy a hibáját helyrehozza.

Azt talán fölösleges mondanom hogy Magdi nem maradt az oláh faluban.

vacsorát adott, melyben részt vett a község egész intelligenciája. Tegnap reggel pedig, mikor *Wentz* hajóra szállott, a hajnali óra daczára a falu egész népe ki vonult s a szeretet megható jelei közt bucsuzott el *Wentz* től.

— **A Bortalan napi országos vásár** a vásárnapra eső szent István ünnepe miatt e hó 27. és 28-án fog megtartatni.

— **Megjötték a katonák.** A 69. gyalogezred három zászlóalja ma délután 1/2-kor Székesfehérvárra érkezett. Katonáink tegnap reggel indultak Budapestről s utközben Martonvásáron pihenőt tartottak, honan ma reggel 4 órakor indultak hazafelé. Ideérkezve a megyeház-téren gyülekeztek s az ott tartott tábori ima után szállásaikra vonultak. Pár hétig most ugyancsak élénkek lesznek a város utcái és közbe-közbe természetesen a mulatóhelyek is. Hát még a Juczik álmai!

— **A város házi pénzek kifizetésére** még egyszer vissza kell térnünk. Nem a magunk jószántából tesszük, mert hiszen mi megmondottuk a mondanivalónkat, csak reflektálni akarunk a Székesfehérvári Hirlap legutóbbi számának bennünket érintő közleményére. Azt mondja és minden áron elakarja velünk hitetni, hogy bennünket felültettek. Az igaz, hogy ez közös ember. gyarlóság, mely megeshetik velünk is, hogy föl is ültethetnek, meg le is ültethetnek bennünket, de bocsásson meg a Székesfehérvári Hirlap, most öt ültették föl még pedig alaposan. Öszinte részvétellel sajnálkozik balesetünkön, pedig a baleset a jelen alkalommal öt magát érte, az ő fejét csavarta el valami furfangos „pletykázó”, a ki a mint látszik mindenáron szeretné, ha ez a dolog meg nem történt volna. Tekintve azonban a magunk jól értesültségét, közleményünk minden egyes szavát fentartjuk. Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy mi nem *Langmár* Gáspár esetével fogalkoztunk, hanem *Laufenauer* Antaléval és szerfőlt csodálkozunk a különben körültekintő b. laptársunkon, mely higgadt, öreges megfontoltsággal és alaposzággal szokta meghányuitvetni a maga mondanivalóját, hogy ezen alkalommal meg a nevekre nézve is ennyire „fölegedte magát ültetni.” A mi a dolog érdemét illeti, mi az egész ügyet *Laufenauer* szájából ismételten hallottuk, a kivel magával történt meg, hogy elején egy 25 írtos nyugtájának kifizetését kérvén, azt a választ kapta, hogy már fölvetta más. *Laufenauer* szavahihetőségében egy fikarcnyira sincs okunk kételkedni. De tekintve ettől, több szavahihető szem- és fültann állítása szerint a számvévi és pénztári hivatal urainak az említett eset alkalmával tanusított egész viselkedése mindent inkább sejtetett a jelenlevőkkel, mint azt, hogy itt egy kedélyes „tréfáról” van szó. „Tréfacsiná-lásról” nem szoktak komoly hivatalban a nagyszámu várakozó község bosszantására száz meg száz nyugtát újra átvizsgálni; s azt sem tudjuk elképzelni, hogy a „tréfa” érdekében a nyugtát már megelőző napon elkönyvelték és a kifizetettek közé helyezték. Azután meg a pénztárnokot helyettesítő Bóna sem fakad ki a rendszer ellen merő „tréfából” s tiltakozik a kifizetéssel járó felelősség ellen. Hozzátehetjük, hogy első közleményünket követő napon város házi urakkal beszélünk, akik akkor még maguk sem tudtak a kedélyes tréfából, sőt velünk együtt ítéltek el a kifizetéseknél divó rendszert és csak a második, harmadik nap kezdtek egy suba alatt holmi „tréfát” emlegetni, ami arra a meggyőződésre vezetett bennünket, hogy a tréfa mankón járó meséje

nem más, mint a község megnyugtására, igazán egy ósvárosra valló beata szinplacitással kieszt mosakodás. Azt hisszük, felesleges megjegyeznünk, mért hiszen összes idevágó közleményeinkből bárki kiolvashatta, hogy az esetből kifolyólag senki személyét nem gyanúsítottuk, nem kárhoztattuk; elítéltük a rendszert, amit elvégre hirlapiról kötelességünknek tartottunk. Csak azon csodálkozásunknak adunk még a legszerényebb hangon kifejezést, hogy „kedvelt” laptársunk, mely velünk együtt mindenkor komoly és szigorú kritikával szokta szellőztetni a város ügyeit, most az egyszer oly könnyen beállott a tréfa terjesztőinek jámbor sorába.

— **Mulatság.** A székesfehérvári iparos ifjuság önképzőköre 1899. augusztus hó 20-án, *István király* napján, a kör kerthelyiségében *Szarka-utca* 6 sz. (*Helensteiner*-féle házban) zártkörű táncfűzérkét rendez *Belépti*-díj: Személyegyen 30 kr. Családjegy 50 kr. Kezdeté 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kedvezőtlen idő esetén a fűzérke a tereben tartatik meg.

— **Fölvétel az árvaházba.** Az árvaházi igazgatótanács *Havranek* József polgármester elnöklété mellett tegnap ülést tartott. A leány növendékek között megüresedett helyre fölvétetett *Reznicek* Margit és *Tóth* Erzsébet, ez utóbbi azonban csak föltételeesen. Továbbá szöba került a multkor említett hitelművelet is. Elhatározatott, hogy a lovaslakatya mellett levő terület megvásárlásához szükséges 23.000 forintnyi összeget az árvaházi alapból fogják kölcsönözni 4% kamat mellett.

— **Halál a kutban.** *Herczegfalván* *Németh* Mihály 14 esztendő fiú a minap játszás közben a kutba esett. Mire kihúzták, már megfulladt.

— **Szaporodik a tüzoltó-alap.** Még pedig igen bőlesen szaporítják a szabályellenes betakarodások miatt kirott pénzbüntetésekkel. Ujabbán ismét négy földmives gazdát ért ez a rájuk nézve kellemetlen, de különben igen helyen való ítélet, névszerint *Málics* Jánost, id. *Komlósi* Jánost és *Knittelhoffer* Károlyt, kik egyenkint 30 frtban, továbbá *Vincz* Andrást, ki 35 frtban lett a kapitányság által a tüzoltó alap javára elmarasztalva. (Folytatása következik) *Megjegyezzük* hogy a megbüntetett gazdák az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 3 nap alatt kötelesek az udvarukba hordott kazalokot szabályszerűen elrendezni.

— **Vesztett eb.** *Ráckeresztur* községben e hó 6-án *Baki* Imrénét egy kóbor kutya megharapta. A kutyát erős harag után agyonlőtték, s ekkor a járás orvos megállapította, hogy vesztett volt. A megmirt asszonyt fölvitték a budapesti *Högyes-féle* intézetbe, a községben pedig a hatóság 4 napos ebzárlatot rendelt el.

— **Gazdaasszonyi állást** keres egy tisztességes katolikus gyermektelen özvegy nő helyben vagy vidéken papi vagy urizásnál, ki teljesen jártas a házi gazdaság vezetésében. — Állását bármikor elfoglalhatja. — Czim a kiadóhivatalban.

238. 10-3.

— **Egy helybeli polgári családnál** a jövő tanév kezdetével több diák ellátást kaphat, igen előnyös föltételek mellett. Cim a kiadóhivatalban.

INNEN-ONNAN.

Manlicheréknél.

— Egy vén rezervista emlékeiből. —

Még most is mulatok azon a kénytelen látogatáson, melyet *Manlicheréknél* tettem. Pedig de rég volt már. De mivel hogy hát azok az egy heti tapasztalatok oly érdekesek, mégis csak leírom őket. Kapitány ur ugy sem ért meg — nem tud magyarul!

Hát bizony október 2-ikán elhozta notárius uram azt a piros czédulát, mely a meghívótól csak annyiban különbözik, hogy behívó. A rajt czimzett

pedig nem esti nyolcz órai szives megjelenésre kérték — hanem reggel nyolcz órakor köteles jelentkezni. E jegyek mindig meg nem válhatók. A mulatság (!) időjárásra való tekintet nélkül megtartatik. A rendezőség egyenruhát visel. A meghívó (pardon be!) egyszerűsind bélelti jegyül is szolgál!

»Kapitány ur jelentem alásan berukkoltam! Rebegtem áhitattal, miközben piros czédulámat hó-dollalal nyújtám feleje.

Egy pillanatnyi csend s a szürkülő kifent bajusz alatt megnyiták az ajkát, — fogsor öszszébb szorul, szemek villámokat cikáznak, ujjak ökölle gömbölyödnek, — ne ijedj meg nyájas olvasó, kapitány ur csak szólni akar, — s eldördül az a sokatmondó »was!« Ne kísérsd meg tovább beszélni. Nem azért kérdez, hogy felelj. Na, legyőzted! Most még várni kell, míg egy becsületes czimmel felruház — már ez nála szokás — s azután bátran távozhatsz. Megtörtént a jelentkezés. Egy frájtart adnak ezután melled, ki a magazinba vezet: itt adjástaltatol!

Kapsz októberben vitorlavászon nadrágot, ez az a »kukoricza nadrág!« Az igaz, hogy elég rongyos, de legalább csillog — a piszoktól. Adnak sipkát, melynek bélésére a tulajdonjog változásait feltüntető írott nevek között, ha jól keresed, még nagyatyád neve is látható! Simléderje bár el van repedve, azonban nyugodt lehetsz a miatt, hogy e helyen ismét ketté nem válik, erős madzaggal van az öszszevarrva!

A freiter tovább szolgáltatja a szükséges ruhadarabokat. Átnyújtásuknál hallhatod:

»Ermblajbi — »holczstraffi« — »mándli« (köpeny.) Ez utóbbival meg lehetsz elégedve, bár már nem tisztá, de kutyamagasságyra váltakozva csipkézett. Bakancsot nem adnak, elég jó a saját cipőd — járj abban.

Szigoruan meghagyatik ezután a kiszolgált ruha tisztántartására fordítandó gond.

Midőn ekként felöltöttél, egy szij nélküli fegyvert — a szij még a brotszakban van — nyomnak válladra és — végig vezetnek a város legélénkebb utcáján egy e czélra kijelölt helyiségbe.

Meg lehetsz győződve néződi részvétéről, hallhatod a szépnem rózsaszínű és szánalmas szavakat: »szegény rezervisták!«

Lehorgaszott fővel lépdelsz, belsődben a kénytelen megnyugvás fájt érzetével... szegényed, hogy katona vagy!

Vége benn vagy a »Reitschul«-ban. Igen, a tiszték lovaglói iskolája lesz a lakásod.

De ne félj, nem leszesz itt magad — négyszáz és hatvan szalmazsák várja a itt a szomorú tartalékosokat. Leheveredsz a sovány strohszákok egyikére, nem sokat válogatsz bennök — egyenlő magasságban emelkednek ki azok a bokáig érő porból. Nincs különbség, mindnyája megfogva bár és törve jól.

Hajj! Hét nap! Hangzik százak ajkairól. Az ég borult és hős őszi szél csapkodja oda-künn a járó-kelők szemébe a hideg esőcsöppöket. Egy-egy fuvátog meg-megrezgeti olykor a hatalmas lovagda őriási ablakait. Benn ötödfélszáz hadfi didereg a — czérnanadrágban...

Auf! Antretten!... Antretten! Hangozzák vissza a babiloni falak. Századok, majd szakaszokba osztás foganatosittatik. Kimasírozás a szabad ég alá, s itt megkezdődik az »iskola.« Egy-egy standbéli eszközt a tanítást. Ez ismeret- és képességbeli fölényének büszke tudatában rendez el szakaszát kellő hangtávolba, mert ő — ugymond — nem akarja a tüdejét »kikajabálni.« Azért hát szigoruan meghagyja azt is, hogy jól vigyázzunk ám, mert ennek a fegyvernek megismerése nem könnyű dolog.

Ott állsz hát szoborra meredve, s lélekzetfotva várod a fontos előadást.

Káplár ur, — mert ez lett ám már az urasági tehenes Janójából, bár ő most nem akar megismerni téged, — leveszi a fegyvert válláról. Dicsőségesen körül néz rá üt és... te meg figyelsz, szemeid a fegyverre, hol pedig tudós oktatód ajkaira vetvél. Lesed, várod azt a becses szavakat, melyek téged egy híres találmány titkaiba fognak bevezetni.

Megkezdődik a tanítás.

Káplár ur egyet köhintve, kezdi: »Ez a miénk fegyver, az új fegyver, de jól vigyázzon ám mindenki én rám, ez a Mandlikker fegyver, ippengyet ollan, mint ama vótt, csakhogy abba egy patrót, ebbe pedig öt patrót két tennyi, oszteng ebből az üres hinsli úgy ugrál magátu ki« stb. stb.

A keneteljes beszéd tovább tart, s te... nevetésre fakádsz.

Nem tudsz figyelni többé. Az ajkát, melyekben

még előbb a tananyag-közlés oly drága csövet vélted látni, már csak nevetésre inditanak. Bár meglakolsz botránkozótó magaviseletédért, egy amugy bakásan elmondott pirongatással, de komolyságot erőltető arczodnak egy mosolygó vonását a német ajku tiszt ur ellenőrző megjelenése sem oszlatja el, ki az oktatásból néhány mondatotj meghallgatva, fejével melegeledést billentve távozik s Janó tovább tanít.

Ez az ur volt az, kinek meggyarságától én mindezt bizvást elmondhatom.

Ime, Manlicheréknél töltött hetem első napjának rövid története.

A további hat napra vonatkozólag szükségszerűen tartom megjegyezni, hogy magamat kellő komolyan viselvén — mindent igen jól megtanultam.

Ezt annál is inkább hangsúlyozom, nehogy a rendezőségnek egy pót-behivatásom jusszon eszébe.

Isten őrizz ettől!

Demetri Gyula.

KÜLÖNFÉLÉK.

¶ Az aranyezők fölfedezése mindenütt csak a véletlen műve volt. 1857 ben egy szegény benszült embernek Guinában elszókött a szamara. A szegény ember kereste a szamarat, de nem találta, hanem ehelyett rábukkant a guynai aranyezőkre. Az újskőzai aranyezőket 1861-ben egy ember úgy fedezte föl, hogy lehajolt egy patakhoz, hogy igyek belőle s a kavicsok között aranygöngyöket látott. Az éjszak karolinai aranyezőt egy gyermek fürdés közben fődözte föl; az első aranydarab, a melyet a Csabanas folyóban látott, huszonöt font sulyu volt. A kaliforniai aranyezőket Marshall Wilson James úgy fedezte föl, hogy hagyományt ástott a kertjében s észrevette, hogy a hagyomány gyökereinek arany-szemek vannak. A kaliforniai aranyezők létezéséről azonban már előbb is volt az utazóknak tudomástuk. Shelvocke kapitány már Anna angol királynőnek jelentette, hogy sok aranyat látott Kaliforniában s az 1815-ben megjelent Philipps-féle ásványtanban ez olvasható: »Kaliforniában van egy tizenenny mérföld hosszú vidék, a hol aranygöngyök hevernek a mezőn.« Mindazonáltal csak az ötvenes években kezdődött meg az arany-bányászat Kaliforniában.

¶ Drága parlamentek. A párisi Journal statisztikai kimutatása szerint az egyes állomok parlamentjei évenként ennyiben kerülnek:

Franciaország	7.500.000 frank
Magyarország	3.558.000 „
Spanyolország	2.230.000 „
Olaszország	2.150.000 „
Ausztria	1.800.000 „
Anglia	1.208.000 „
Belgium	900.000 „
Portugália	503.000 „
Német birodalom	475.000 „

A magyar törvényhozás tehát — persze csak a drágaság tekintetében — mindjárt a francziák után következik.

¶ A szent halak. Kasmir regényes fekvésű fővárosában, Srinagarban, a legszebb pontok egyike a Wular tó, melynek partjait a világ legszebb kertjei övezik. Ennek a tónak a halairól beszél French evangélikus hittérítő a következő valóban mulatságos históriát: A nagy Galub Sing maharadza halála után azt hirdették a lélekvándorlás alapján a papok, hogy a fejedelem lelke egy méhbe költözött. Súlyos büntetés terhe alatt tiltották el, hogy bárki is méhet fogjon vagy mézet keressen.

Egy napon méhecske repült a Wular tó fölött és egy hal elkapta, mint hogy pedig senki sem tudhatta, hogy nem ép abba a méhbe költözött-e bele a fejedelem lelke, szent halaknak mondták ki a Wular tó kopolytus lakóit és attól fogva semmiféle halász hálóit vagy horgát a tóba le nem bocsáthatta. Tizenkét évig éltek békében és szaporodtak vég nélkül a Wular-tóbeli halak, a mikor egy tehén fult a tóba és megették. A tehén pedig szent állat a hinduk szemében és annak husát megenni halálos bűn. Minthogy pedig a Wular-tóbeli halak megették a tehenet, így okozkodtak a srinagari papok, nem lehetett köztük a maharadza lelke, mert ez a bűnt megakadályozhatta volna és ettől fogva a halászok újra megkezdheték mesterségüket és szabad volt megint halat enni Srinagarban.

KÖZGAZDASÁG.

A hitelezés veszedelmei.

Fogyasztási szövetkezeteink ezidőszent szépen szaporodnak. Jobbról is, balról is veszszük a hirt, hogy itt ez a földbirtokos, amott az a pap meglágyította a falu szivét odáig, hogy elhatározta a fogyasztási szövetkezet létesítését. Persze, ha elhatározta, akkor meg is akarják csinálni és pedig nagyon gyorsan. Ha a szövetkezet annyira jó dolog, amint mondják, ide vele minél előbb, élvezzük jötményeit, így gondolkozik a faluban a legtöbb ember. De nemcsak gyorsan, hanem e mellett olcsón is akarják megcsinálni. Elő tehát az öt forintos üzletrészekkel. Minek is több? az ezekből befolyó pénz ugyan nem igen elég, mert biz pár száz forintnál alig lesz több, de hát majd csak segít a hitel, ez az okoskodás hódít. Elfogadják az öt forintos üzletrészeket, sokan be is fizetik azonnal. Ez az intézköket nagy örömmel tölti el. »A dolog szépen fog menni,« mondogatják mosolyogva egymás között. Ezzel a reménységgel eltelve csinálják meg a tervet, teszik a megrendeléseket. A befolyt pénz csekélyisége nem akadály. Vásárolnak sokat. X... faluhoz nem lenne méltó, hogy a magyar bolt csak ilyen vagy olyan legyen.

Ilyenformán megesik aztán, hogy az alap-tőke, még ha az utolsó krajczárig befolyik, sem lesz elég ahhoz, hogy a szövetkezetet függetlenné tegye az adósságoztól. Ahhoz, hogy maguk emberségéből jól berendezkedjenek, nem lesz elég pénzük és pedig annál kevésbé, mert ha a szövetkezet hitelt vesz, megkövetelik azt is, hogy hitelt adjon.

Ehhez hozzászótkak, jóformán nem is tudják elképzelni úgy a világot, hogy ez más-ként legyen. Azonban nézzük csak mi lesz ebből?

Azért, hogy hitelt adhasson a szövetkezet, kénytelen magát még nagyobb adósságokba verni. Ami azt jelenti, hogy az árukat drágábban veszi, mert ingyért csak a meghalás van. E mellett, ha a hite szorult, a legnagyobb bajokba kerül. Kénytelen az adóokról jegyzéket vezetni, amelynél hibák fordulhatnak elő, mert nem mindig akad arra való ember. Ha az, ki hitelt vesz, épp azon az áron kapja a portékát, mint az, aki azonnal fizet, ez az utóbbi meg van károsítva és mintegy reá utalva, hogy ő is adósságot tegyen még akkor is, ha pénze van. Így pénzét tovább megtarthatja. A szövetkezet tagjai élnek továbbra is a jövőből, de hátha az nem üt úgy be, amint várták?

A szövetkezet, amely hitelt vesz és ad, sohasem lesz igazán független s nem fog tudni a maga lábán járni. A helyett, hogy rászoktatná tagjait, hogy addig nyujtózkojanak, a meddig a takaró ér, éppen az ellenkezőre serkentti őket. A ki hitelt vesz, könnyen veszt többet, mint amire szüksége van s így maga vágja be boldogulásának útját. Ugyanez áll a szövetkezetekről is. Ezért hirdetik az angolok, hogy a hitelezés a főbaj, mely miatt több szövetkezet bukott meg, mint más bajok miatt összevéve. Merjük-e mondani, hogy mi többet tudunk ezekhez a dolgokhoz, mint az angolok, akik az első szövetkezeteket is csinálták? Ha pedig nem tudunk, jó lesz hallgatni rájuk.

Ők azt állítják, hogy a hitelezés sok könnyelmű adósság apja.

Előmozdítja a fölösleges költségeket. Kényszeríti a szövetkezetet, hogy maga is hitelhez nyuljon.

Csökkenti a hasznot, mert drágítja az árubeszerzést.

Sok irkafirkát kíván s pörhöz is vezethet. Ingóvá teszi az alapot, melyen a hitel-szövetkezet áll.

Gondoskodni kell arról, hogy az üzlet-részek ne ötforintosak legyenek, A Károlyi-féle hitelszövetkezetnél aláírtak vagy 200 ezer 20 25 frtos üzletrészt és be is fizették. Miért ne lehetne ugyanezt a fogyasztásiaknál is megtenni? Bizony lehet, csak akarni kell. Akarat nélkül nem igen megy semmi. Ne igyekezzünk olcsón, ne igyekezzünk gyorsan csinálni a szövetkezetet. Lebegjen előttünk inkább a cél, hogy jól csináljuk. Alkotásunk csak úgy fogja kiállani az idők fogát, különben elpusztul, mint a homokra épített, alapnélkül való ház.

Ha nem akarunk maradandót és kitógástalant alkotni, igazán kár a fáradsáért, mit a szövetkezet létesítésére és folytatására fordítottunk. A bukások és felosztatások csak elretten-tik az embereket és megrontják a szövetkezeti eszme hitelét. Van-e erre szükségünk?

Gabonaárak.

— 1899. augusztus 12. —

Buza	8-10 — 8-35.
Rozs	6-10 — 6-30.
Arpa	4-90 — 6-70.
Zab	5-50 — 6.
Kukorica	6 —

Felölös szerkesztő: Chay Antal.

K A V É

Fiuméből.

közvetlen a tengeri hajóról szétküldve

1 zsák 4 kgr. Río kávé jó ízű	4.60
1 zsák 4 kgr. Portoriko kávé nagyszemű	5.60
1 zsák 4 kgr. Kuba kávé nagyszemű	5.76
1 zsák 4 kgr. Portoriko gyöngykávé	6.12
1 zsák 4 kgr. kék Jáva gyöngykávé	6.80

elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül.

Árjeg zéket és látképes levelezőlapot kívántra ingyen küld.

FRATELLI DEISINGER,

FIUME, szabad kikötő 55.

A magyarországi kávék beviselési forrása.

1893. 16-12

Hirdetéseket

a „FEJERMEGYEI NAPLO“ részére jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal (Számmer Imre könyvnyomda.)

ALAPITTATOTT 1871.

ALAPITTATOTT 1871.

SZÁMMER IMRE

könyvnyomdaja (gőzerővel)

KÖNYVKÖTÉSZETE

ÉS LEVÉLBORÍTÉK-GYÁRA

— SZÉKESFEJÉRVÁROTT. —

Készít minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előljárók és árvaatyák számára. Szolgabírói hivataloknak. Ügyvédek, járásbírók és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkészi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasókörök részére. Uradalnak, bértők és gazdák számára. Gyógyszertártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglősök számára.

Továbbá:

IRÓPAPIROK, LEVÉLBORÍTÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL.

nemkülönbözve

IRODAI SZERKEKBŐL:

tinták, írónok, valódi acél- és réztollak tollnyelvek, pecsétviaszok s több előléklből jutinyos árak mellett!

Meghívó-, beletpti-, cím- és látogató-jegyek díszesen!

Nincs többé lábfejás

sem tyukszem, sem izzadós láb, nincs többé bőrkeményedés, sem labdaganat, nincs többé fagyos láb, sem lábégés. Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak ki cipőit Dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott asbest-talpbetéttel látja el.

Számtalan köszönő levelek közül csak kettőt említünk. **KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.**

Ő cs. és kir. Fensége Lipót Salvator Főherczeg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-Gyár.

Budapest.

Cs. és kir. Fensége Lipót Salvator főherczeg az asbesttel bélelt cipőivel nagyon megvan elégedve. Hosszabb gyalog kiránduláson használta és cipőket és érezte, hogy lábai nem úgy fáradtak ki, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbetéttel, ugyanannál a cipésznél a aztán küldje ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az sbest betétű cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfejásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szives tanácsát köszöni

Dánáson, 1897. évi szeptember 17-én

tisztelő hiva **Vekerle Sándor.**

Az asbest talpbetétek kitűnőségét legjobban bizonyítja az is, hogy a cs. kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek már eddig is

22500 pár szállítotott.

Nagybani elárúsítás: az Országos Központi főraktárban. Általános Asbestáru-Gyár betéti társaság. Budapest VI. Sziv utca 18.

Páronkint való elárúsítás Székesfejérvár és Fejérmegye részére.

Langraf Gábor és Fla bőr- és cipész kellékek áruházában
Székesfejérvárott, belváros Jókai-utca 8.

Férfiak és nők részére

Á r a k:

Leányok és fiúk részére

kettős vastagságú, párja	1.20
egyszerű vastagságú, párja	—60
Asbest homok talp, párja	—40

kettős vastagságú, párja	—60 kr.
egyszerű vastagságú, párja	—30 kr.
Asbest homok talp, párja	—20 kr.

Hintó por csomag 30 kr.

Viszontelárusítóknak megfelelő engedély.

Naponta postai szétküldés oszla utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. — Csomagolás ingyen.

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérvárott.